

!! INFORMATII LA INDEMANA CITITORILOR !!

RETEAUA CETATENILOR ACTIVI SI CARTA EUROPEANA A DREPTURILOR PACIENTULUI

Prof. Dr. Nicolae Ghilezan

Rețeaua cetățenilor activi – « Activi Citizenship Network » – ANC s-a format ca ramură internațională europeană a mișcării civice non profit din Italia, Cittadinanzativa, în Decembrie 2001 și urmărește promovarea unei conduite comune pentru toate ONG-rile din Comunitatea Europeană, referitoare la activitățile de interes social în general și de sănătate publică în special. În acest sens a fost publicat documentul Carta Europeană a Drepturilor Pacientului, primul de acest fel, care, în 14 puncte acoperă toate formele de boli, inclusiv cancerul.

Încă din 1948, diferite organisme internaționale au prezentat diverse declarații și acorduri despre drepturile pacientului, cum este și Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale (Nisa 2000), care dețin unele drepturi internaționale universale. Dintre acestea, unele se referă exclusiv la sănătate, cum este articolul 35 al Cartei de la Nisa, care garantează un standard ridicat pentru protecția sănătății, dreptul la asigurări preventive de sănătate, sau dreptul de a beneficia de tratamente medicale în condițiile stabilite de legile și practicile naționale. Există și alte documente publicate de Organizația Mondială a Sănătății sau Consiliul Europei, sau la nivelul diferitelor țări, dar în ciuda numărului lor, drepturile pacientului rămân în practică la fel de vag definite ca înainte. Unul dintre drepturile cele mai amenințate este accesul universal la îngrijirile de sănătate, un concept acceptat în mare de toate guvernele, dar care nu se regăsește în practică. Totuși, problema drepturilor pacientului rămâne importantă și de actualitate, cu atât mai mult cu cât tot mai multe guverne din Europa cer populației să-și asume responsabilitate asigurării propriei sănătăți și a îngrijirilor de sănătate pe fondul unei restrângeri și limitări continue a cheltuelilor în acest sector.

După prezentarea unui prim proiect în Septembrie 2002, ACN a contactat și discutat versiunea

propusă de numeroase alte ONG-uri din Comunitatea Europeană și multe țări membre au acceptat ideile expuse și lucrează pentru integrarea lor în legislațiile naționale.

PREAMBUL

În ciuda unor declarații foarte solemne asupra drepturilor pacientului, cum este dreptul la deplina accesibilitate la îngrijirile de sănătate, în practică există multe constrângeri care pun aceste informații sub semnul întrebării. Ca cetățeni ai Comunității Europene nu se poate accepta ca aceste drepturi să fie refuzate în practică datorită constrângerilor financiare. Carta de la Nisa a Drepturilor Fundamentale va deveni în curând parte a constituției Europei și pe această bază a fost elaborată această declarație a drepturilor care trebuie garantate oricărui pacient.

Proclamarea acestor drepturi are ca scop garantarea unui « ridicat nivel de protecție a sănătății umane » prin asigurarea calității serviciilor furnizate de diferitele sisteme naționale de sănătate. Cîteva precizări prealabile sunt necesare :

- Definierea drepturilor înseamnă că atât cetățenii cât și furnizorii de servicii medicale își asumă propriile lor responsabilități ;
- Carta se aplică tuturor indivizilor recunoscând astfel faptul că diferențe ca vârstă, sex, religie, statut socio-economic și instruire, pot influența cerințele individuale îngrijitorilor de sănătate.
- Carta nu are intenția de a se implica în aspectele etice;
- Carta definește drepturile după cum sunt validate în sistemele contemporane de sănătate din Europa, de aceea ele trebuie revăzute și modificate pentru a permite corelația lor în concordanță cu dezvoltarea cunoștințelor științifice și tehnologice ;

- Cele 14 drepturi enunțate reprezintă o întruchipare a drepturilor fundamentale și ca atare, trebuie recunoscute și respectate indiferent de constrângerile financiare, economice sau politice;
- respectarea acestor drepturi implică îndeplinirea cerințelor atât tehnice/organizatorice cât și cele comportamentale/profesionale, de aceea este necesară o reformă globală a modului de operare al sistemelor naționale de sănătate ;
- fiecare articol al Cartei se referă la un drept anume pe care îl definește și explică fără a pretinde să prevadă toate situațiile posibile.

DREPTURILE PACIENTULUI

Cele 14 drepturi definite de Carta pacientului sunt :

1. **DREPTUL LA MĂSURI PREVENTIVE :** Fiecare individ are dreptul la servicii adecvate pentru a preîntâmpina apariția îmbolnăvirilor. Serviciile de sănătate au obligația de a urmări acest obiectiv prin ridicarea gradului de informare a publicului și efectuarea procedurilor de prevenție la intervale regulate și în mod gratuit, pentru diferite grupuri de populație cu risc crescut și prin asigurarea accesului tuturor la rezultatele cercetării științifice și inovațiilor tehnologice.
2. **ACCESIBILITATE :** Fiecare individ are dreptul la servicii de sănătate. Serviciile de sănătate trebuie să asigure acces egal tuturor, fără discriminări legate de resurse financiare, domiciliu, tip de boală sau timp.
3. **INFORMARE CORECTĂ :** Fiecare individ are dreptul să primească toate informațiile referitoare la starea de sănătate, la serviciile de sănătate și cum să le folosească precum și tot ce-i poate oferi cercetarea științifică și inovația tehnologică. Profesioniștii și toți furnizorii de îngrijiri de sănătate trebuie să ofere o informare personalizată pacientului, adaptat în special particularităților religioase, etnice și lingvistice. Aceste informații trebuie să fie făcute ușor accesibile înlăturând obstacolele birocratice, educând furnizorii de sănătate, pregătind și distribuind materiale informative. Pacientul are dreptul să-și vadă dosarul medical, să facă copii, să pună întrebări și de a se corecta eventualele greșeli. Un bolnav internat are dreptul la o informare continuă și detaliată, care poate fi garantată eventual de un « tutore ». Fiecare

individ are dreptul la acces direct la informare asupra cercetărilor științifice, farmaceutice și inovații tehnologice, fie din resurse publice, fie private, dacă aceasta îndeplinește criteriile de corectitudine și transparență.

4. **CONSIMȚĂMÂNT INFORMAT :** Fiecare individ are dreptul la toate informațiile care îi pot permite să participe activ în luarea deciziilor referitoare la sănătatea proprie ; această informare este o condiție prealabilă oricărei proceduri sau tratament, inclusiv participarea la o cercetare științifică. Furnizorii de sănătate trebuie să ofere pacientului toate informațiile referitoare la tratamentul sau operația care urmează să fie făcute, inclusiv asupra riscurilor asociate, efectelor secundare și alternativele existente. Această informare trebuie făcută cu suficient timp înainte (cel puțin 24 h) și într-un limbaj accesibil, pentru a permite participarea activă a pacientului la luarea deciziei. Bolnavul are dreptul să refuze un tratament sau o intervenție medicală sau să-și schimbe opțiunea în cursul tratamentului.
5. **ALEGEREA LIBERĂ :** Fiecare pacient este liber să opteze între diferite alternative terapeutice sau între profesioniști/medici, pe baza unei informări corecte. Serviciile de sănătate au obligația de a garanta acest drept, oferind pacientului informații asupra diferitelor centre sau medici capabili să asigure un anumit tip de tratament și rezultatele obținute precum și înlăturarea obstacolelor care ar putea limita exercitarea acestui drept.
6. **RESPECTUL INTIMITĂȚII ȘI CONFIDENȚIALITATEA :** Fiecare individ are dreptul ca orice informație personală referitoare la starea lui de sănătate și eventuale proceduri diagnostice și terapeutice, să rămână confidențiale, precum și intimitatea lui să fie protejată în timpul efectuării acestora.
7. **RESPECT PENTRU TIMPUL PACIENTULUI :** Fiecare individ are dreptul să primească tratamentul de care are nevoie, într-o anumită perioadă de timp, în funcție de gradul de urgență al bolii. Serviciile de sănătate trebuie să garanteze pentru fiecare accesul la serviciile de care are nevoie și când aceasta nu se poate face, includerea imediată a bolnavului pe liste de

- așteptare, care, la cererea acestuia, pot fi consultate cu condiția respectării dreptului la confidențialitate.
8. *RESPECTAREA STANDARDELOR DE CALITATE* : Fiecare pacient are dreptul să accedă la servicii de calitate ridicată pe baza specializării și respectării unor standarde precise. Aceste standarde trebuie precizate de organizații profesionale revăzute și reevaluate periodic.
  9. *SIGURANȚĂ* : Fiecare pacient are dreptul să fie protejat împotriva unor eventuale accidente sau leziuni produse de proasta funcționare a serviciilor de sănătate, malpractică medicală și greșeli, și trebuie să i se asigure dreptul la acces la servicii și tratamente care îndeplinesc standardele de siguranță. Garantarea acestor drepturi impune spitalelor și tuturor serviciilor de sănătate să asigure condiții optime de funcționare a aparaturii, iar operatorii respectivi să fie pregătiți în mod corespunzător. Diferiții profesioniști medicali au responsabilitatea reală a siguranței tuturor fazelor și elementelor tratamentelor aplicate și totodată obligația de a avea o educație/formare medicală continuă, care să le permită evitarea erorilor. Personalul medical care a informat superiorii asupra unor riscuri posibile, sunt protejați față de posibilele consecințe adverse.
  10. *INOVAȚIE* : Pacientul are dreptul la proceduri noi de diagnostic și tratament, în concordanță cu standardele internaționale și fără constrângeri de natură economică sau financiară. Serviciile de sănătate au datoria de a promova și susține cercetarea biomedicală și rezultatele cercetării să fie făcute cunoscute publicului larg.
  11. *EVITAREA SUFERINȚEI ȘI DURERII CARE NU SUNT JUSTIFICATE* : Serviciile de sănătate trebuie să ia toate măsurile necesare pentru a evita producerea unor suferințe sau dureri nejustificate cum sunt oferta pentru tratamente paliative și simplificarea accesului la aceste servicii.
  12. *TRATAMENT PERSONALIZAT* : Pacientul are dreptul la programe de diagnostic și tratament adaptate cerințelor individuale, în care criteriile economice nu trebuie să prevaleze asupra dreptului de îngrijire.
  13. *DREPTUL DE-A MANIFESTA NEMULȚUMIREA* : Pacientul are dreptul să se plângă oricând a suferit un prejudiciu sau o leziune în mod nejustificat, precum și dreptul de a cere explicații. Serviciile de sănătate trebuie să prevaleze exercitarea acestui drept prin oferirea de informații asupra drepturilor pacientului care să-i permită să recunoască violarea lor și să formuleze eventuala plângere/reclamație. Această reclamație trebuie să fie urmată, într-o rezonabilă perioadă de timp, de un răspuns detaliat din partea autorităților sanitare responsabile.
  14. *DREPTUL DE A FI COMPENSAT* : Pacientul are dreptul de a primi o compensație suficientă, într-o perioadă rezonabilă de timp, întotdeauna când a avut de suferit fizic, moral sau psihologic din partea unui serviciu de sănătate, indiferent de cauză (de exemplu o așteptare excesivă sau în caz de malpractică) chiar și atunci când responsabilitatea nu poate fi stabilită cu certitudine.

POSTA REDACTIEI

Râsul aduce la suprafață energie de la sursa noastră interioară. Energia începe să curgă, ea urmează râsul ca o umbră. Ați observat ? Atunci când râdem cu adevărat, ne aflăm într-o stare de profundă meditație. Gândirea se oprește.

Este imposibil să râdem și să gândim în același timp. Aceste două acțiuni sunt diametral opuse. Fie râdem, fie gândim.

Dacă râdem cu adevărat, ne eliberăm de gânduri. Dacă încă mai gândim, râsul va fi ceva parțial, fals. Va fi un râs amputat.

Când râdem cu adevărat, mintea dispare.

Din câte știu eu, dacă suntem posedați de râs, gândirea se oprește.

În fiecare dimineață, după ce ne trezim, înainte de a deschide ochii, e bine să ne întindem ca o pisică. Întindem fiecare mușchi al corpului. După trei sau patru minute, cu ochii încă închiși, începem să râdem.

Timp de cinci minute nu facem nimic altceva decât să râdem. La început râsul va fi forțat, însă în curând sunetul lui va trezi în noi râsul autentic.

Să ne pierdem complet în acest râs. S-ar putea să dureze câteva zile până când râsul să se întâmple, deoarece nu suntem deloc obișnuiți cu el. Însă nu peste mult timp, râsul va fi un fenomen spontan și el va schimba atmosfera întregii noastre zile.

O doamnă mai plinuță își vizitează medicul de familie.

- În interesul dumneavoastră, vă recomand o dietă severă; trebuie să renunțați la grăsimi, dulciuri ... Veți consuma numai salate, zarzavaturi și fructe.
- Înainte sau după masă ? ...

- Neliniștit, pacientul îl întreabă pe medic:

- D-le doctor, această a 2-a operație este absolut necesară ? ... știți, eu am o familie de întreținut.
- Și eu la fel, domnule ...

Bolnavului dus spre sala de operație îi este teribil de frică. Chirurgul, observând situația, încearcă să-l liniștească:

- Nu aveți nici un motiv de neliniște, știți, tocmai execut această operație a sută oară ...

Auzind acestea, bolnavul împăcat, se liniștește, consimte să fie anesteziat.

Înainte de a adormi de tot, ca prin vis mai aude:

- Poate că de această dată îmi va reuși ...